יום **ג'**, **ב'** ב**חשון** תשס"ג (**8** ב**אוקטובר**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"דע מאַין באת..."

נפתח היום עם מדור חודשי חדש. במגמה להרחיב במקצת את אופן התייחסותנו לאירועים של היום, נסתכל, בתחילת כל חודש, ב'מבט-על' אל 2000 שנות הגלות מאז חורבן הבית, מאה מאה כל חודש. הדברים נלקטים מהספר "**ואלה תולדות ... 2000**", אחד המקורות של הדף היומי שלנו. עורכי הספר – ניסים משעלי ופרופ' שלמה בן-עמי [בתור היסטוריון הוא בסדר...!].
חודש חשוון הוא החודש בו העברנו את הדף למהדורה הממוחשבת שלו (לפני 3 שנים, ב-כ"ב חשון, תש"ס), וראינו לנכון להתחיל בחודש זה מסע היסטורי נוסף...

המאה הראשונה לספירה :(3761-3860, 1-100)

במאה הראשונה לספירת הנוצרים, השתרע הקיסרות הרומית מן האוקיינוס האטלנטי במערב ועד לנהר פרת במזרח, וממדבר סהארה בדרום ועד לריינוס בצפון מערב ולאורך הדנובה עד לים השחור בצפון מזרח. כיבוש השטחים העצומים האלה התמשך על-פני כמה מאות שנים והשפיע בסופו של דבר על הכובש לא פחות משהשפיע על הנכבש. פני החברה הרומית השתנו ללא היכר: החיילים הרומים, שהיא במקורם איכרים זעירים באיטליה, שירתו מעבר לים בין 25 ל30 שנה, וכשהשתחררו מן הצבא וחזרו לביתם, נוכחו לדעת כי היו שקועים בחובות, וכי בעל אחוזה גדול השתלט על חלקתם.
הם לא נושלו בכח, אבל איבדו את אדמתם ע"י פיתויי קניה. במקומם הובאו עבדים, והם עצמם נודדו העירה והפכו לפרולטריון עירוני, שלא יכול היה להתקיים בלי תמיכת השלטונות. חלוקות המזון התכופות לא פתרו את בעיותיהם הכלכליות, לכן החליטו השלטונות הרומיים לוותר על צבא האיכרים המסורתי ולגייס פרולטארים לצבא. במאה הראשונה לפני הספירה עמד לרשות האימפריה צבא מקצועי: ביתם היחיד של החיילים היה מאז מחנה הצבא, מקצועם היחיד – מלחמה, ותקוותם היחידה – כי מפקדם ידאג להם לאחר שחרורם. על רקע זה פרצו מלחמות עקובות מדם...
הכיבושים הגדולים והשינויים החברתיים העצומים הביאו בסופו של דבר גם לשינוי פני המשטר. מרפובליקה אריסטוקראטית הפכה רומי לקיסרות לכל דבר, אף-על-פי שלהלכה אסור היה לכנות את המשטר "מונארכיה", אלא "פרינקיפאט", שבראשו עמד ראשון בין שווים, כביכול – המכונה פרינקיפס. הרומים, שהיו ביסודם שמרנים מאד, נהגו להצדיק ולתאר גם את השינוי המהפכני ביותר כהמשך לעבר. [הסיום מחר...]

<u>בין ישראל לעמים</u>

מכל מקום אמרו: אולי משום ספק ספיקא, שאסור לגרום לנכרי סכנת מוות, ואין לגרום לו נזק בידיים, אבל להציל אותו ולהחזיר לו אבידתו אין מצוה כלל, אלא במקום שיש חילול השם.
לא כך הלכה בזמנים נורמליים ובמקומות של סדר ומשטר חוקי ודין צדק ושוויון לגבי יהודים, כמו לכל יתר האזרחים. כאן גזל של גוי חמור יותר מגזל של יהודי, משום שנוסף על איסור גזל, יש עוד איסור חמור של חילול השם. ואסור מן התורה להטעות את הנכרי אפילו בפרוטה, כמו שכתוב בתורה, "**וחיִשָב עם קונהו.**" [ויקרא כ"ה 50] ופסוק זה לגבי עובדי אלילים נאמר, כל שכן לגבי נכרים המאמינים בה' ומקיימים שבע מצוות של בני נח, אף-על-פי שאינם מתגירים. וכה אין כל סתירה בין הדעות השונות, כי בזמנים שונים ובארצות שונות הלכות אלה נאמרו ונשנו.
[ההמשך יבוא...]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי**

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל